

Рейтинговий звіт MTRB 001-023 short про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування	ПАТ «МАРФІН БАНК»
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія	оновлення
Дата визначення:	29.05.2007 р.
Дата оновлення:	26.12.2017 р.
Кредитний рейтинг:	uaA
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Для проведення процедури оновлення кредитного рейтингу та рейтингу надійності банківських вкладів (депозитів) агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність ПАТ «МАРФІН БАНК» за 2015 – 2016 рр. та I–III квартали 2017 року, а також внутрішню інформацію, надану Банком у ході рейтингового процесу.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства. Було проаналізовано інформацію стосовно усіх істотних аспектів діяльності банку. Дані балансу та звіту про фінансові результати наведено у Додатках до цього рейтингового звіту.

Рейтингове агентство не проводить аудиторську перевірку наданої клієнтом інформації.

Положення звіту щодо тенденцій розвитку ринків, на яких працює клієнт, та ризиків, притаманних цим ринкам, ґрунтуються на ринкових умовах і чинниках, що діяли на момент написання звіту.

Рейтинговий звіт не є рекомендацією щодо купівлі або продажу цінних паперів. ТОВ «Кредит-Рейтинг» не несе відповідальності за результати кредитних, інвестиційних або господарських рішень третіх осіб, прийнятих виключно на основі інформації звіту.

Деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного округлення. У зв'язку з цим, значення певних показників, що наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

Визначення поточного рейтингу

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaA характеризується ВИСОКОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знаки «+» та «-» позначають проміжні категорії (рівні) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) «5» – найвища надійність. Банк надійний, мінімально чутливий до впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних факторів. Ймовірність виникнення проблем із своєчасним поверненням вкладу дуже низька.

Рейтингова історія

Історія кредитного рейтингу ПАТ «МАРФІН БАНК»

Дата	29.05.2007	21.06.2007	27.05.2008	02.12.2008	12.06.2009	26.12.2017
Рівень рейтингу	uaBBB-	uaBBB+	uaBBB+	uaBBB+	uaA	uaA
Прогноз	стабільний	стабільний	позитивний	позитивний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підвищення	підтвердження зі зміною прогнозу	підтвердження	підвищення зі зміною прогнозу	підтвердження

Історія рейтингу надійності банківських вкладів (депозитів) ПАТ «МАРФІН БАНК»

Дата	24.02.2009	26.12.2017
Рівень рейтингу	5	5
Рейтингова дія	визначення	підтвердження

Рівень кредитного рейтингу ПАТ «МАРФІН БАНК» підтримується:

- диверсифікацією кредитного портфеля за основними позичальниками;
- консервативною політикою кредитування;
- диверсифікацією ресурсної бази за основними кредиторами;
- відкритістю та прозорістю.

Рівень кредитного рейтингу ПАТ «МАРФІН БАНК» обмежується:

- значним обсягом коштів на поточних рахунках клієнтів, що підвищує чутливість до ризику ліквідності;
- вагомою часткою валютних кредитів, наданих позичальникам, які не мають валютних надходжень, що певною мірою збільшує ризик погіршення платіжної дисципліни позичальників в умовах валютно-курсових коливань;
- концентрацією кредитного портфеля корпоративних клієнтів та коштів суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності;
- вагомим обсягом неробочих активів, що обмежує можливості управління операційною ефективністю;
- впливом негативних чинників на фінансовий ринок і невисокою та нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки, що може призвести до погіршення показників діяльності Банку.

Основні фінансові показники Банку

Показник	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	01.04.17	01.07.17	01.10.17
Активи, млн. грн.	4126,06	2530,84	2607,10	3182,14	3538,75	3344,25	3313,15	3546,23
Кредитно-інвестиційний портфель, скоригований на суму резервів, млн. грн.	2309,91	1797,04	1786,76	2053,82	2375,40	2106,05	1922,49	2143,20
Кошти клієнтів, млн. грн.	2408,51	1844,67	1905,99	2584,25	2969,31	2847,76	2726,07	2919,30
Власний капітал, млн. грн.	624,17	626,50	531,17	441,04	412,36	401,59	416,96	428,74
Доходи, млн. грн.	516,89	379,21	369,00	500,26	499,47	116,72	239,89	369,88
Витрати, млн. грн.	515,74	378,21	481,82	621,37	476,03	103,99	204,03	325,07
Чистий операційний дохід, млн. грн.	262,93	151,27	168,71	211,41	226,64	51,25	103,82	165,21
Прибуток до сплати податку, млн. грн.	4,11	-1,31	-135,36	-129,64	24,10	12,72	38,56	54,83
Чистий прибуток, млн. грн.	1,15 ¹	1,00 ²	-112,82 ³	-121,11 ⁴	23,44 ⁵	12,72	35,86	44,81
Доходність активів (ROA), %*	0,03	0,04	-	-	0,66	-	-	-
Доходність капіталу (ROE), %*	0,18	0,16	-	-	5,68	-	-	-

¹ фінансовий результат за МСФЗ, підтверджений аудиторським висновком 25,47 млн. грн.

² фінансовий результат за МСФЗ, підтверджений аудиторським висновком (145,77 млн. грн.)

³ фінансовий результат за МСФЗ, підтверджений аудиторським висновком (244,9 млн. грн.)

⁴ фінансовий результат за МСФЗ, підтверджений аудиторським висновком (112,95 млн. грн.)

⁵ фінансовий результат за МСФЗ, підтверджений аудиторським висновком (5,34 млн. грн.)

* значення на звітну дату

Резюме

ПАТ «МАРФІН БАНК» працює на банківському ринку з 1993 року. Діяльність Банку ґрунтується на чинному законодавстві та ліцензіях.

Юридична адреса Банку: Україна, 68003, Одеська область, м. Чорноморськ, пр. Миру, 28. Фактичне місцезнаходження Банку: Україна, 65000, м. Одеса, Польський спуск, 11.

ПАТ «МАРФІН БАНК» позиціонує себе як універсальний банк, що надає широкий спектр банківських послуг. Банк з усіма установами, що охоплюють 7 регіонів України, є єдиною системою. Відділення відіграють важливу роль у залученні клієнтів та є основним каналом надання послуг клієнтам банку. На початок IV кварталу поточного року регіональна мережа налічувала 42 відділення, 3/4 з яких і Головний офіс Банку розташовано в Одеській області.

Використання Банком високих стандартів роботи дозволяє успішно конкурувати з іншими банками-контрагентами в боротьбі за потенційних клієнтів на вітчизняному банківському ринку. Цей же фактор є визначальним у рівні диверсифікації клієнтської бази. Наразі клієнтами Банку є великі, середні й малі підприємства різних галузей економіки, а також значна кількість фізичних осіб. Банк обслуговує значну кількість рахунків, здебільшого поточні рахунки в національній валюті. Широка лінійка послуг, у т. ч. надання окремих їх видів переважно корпоративним клієнтам, їх висока якість та індивідуальний підхід до клієнтів є визначальними факторами розвитку фінансово-кредитної установи.

Істотну участь у статутному капіталі Банку мав Cyprus Popular Bank Public Co Ltd, кінцевим бенефіціаром якого є Республіка Кіпр в особі міністра фінансів. Останньому належало 99,91% акцій ПАТ «МАРФІН БАНК». 14 червня 2017 року відбувся продаж контрольного пакета акцій Банку. Новим власником стала компанія Saggarco Limited (Кіпр). Бенефіціарами Saggarco Limited є громадяни України пан Михайло Партикевич та пан Ігор Згуров. Останній також очолив Спостережну Раду.

Статутний капітал Банку складає 435 млн. грн. Якість власних коштів ПАТ «МАРФІН БАНК» задовільна, рівень капіталізації невисокий. Програма капіталізації, розроблена Банком та затверджена НБУ, передбачає низку заходів, серед яких: нарощення статутного капіталу, залучення коштів на умовах субординованого боргу, прибуткова діяльність фінансової установи тощо. Підвищення рівня капіталізації нівелюватиме чутливість Банку до ризиків та сприятиме його подальшому розвитку.

Активні операції Банку фондуються власними та клієнтськими коштами. Динаміка останніх протягом аналізованого періоду була різнонаправленою. Тоді як за підсумками 2015 та 2016 років клієнтський портфель демонстрував позитивну динаміку (приріст перевищував 14% та 9% відповідно), за підсумками 9 місяців поточного року його обсяг незначно скоротився (менше ніж на 1%).

Кошти юридичних осіб формують близько половини клієнтського портфеля. Разом з тим, актуальною залишається залежність Банку від коштів приватних клієнтів (формують майже 44% пасивів), що підвищує чутливість Банку до негативної, у т. ч. неперевіреної інформації.

Близько 48% обсягу клієнтських коштів залучено в іноземній валюті, що підвищує чутливість Банку до валютно-курскових коливань.

У II півріччі 2015 року Банк розпочав залучати кошти шляхом розміщення короткострокових ощадних (депозитних) сертифікатів, емітованих банком. Кошти залучено виключно у ВКВ.

Питома вага коштів на поточних рахунках клієнтів залишається суттєвою (перевищують 60% зобов'язань). Банк контролює ризик ліквідності, підтримуючи значний обсяг високоліквідних активів, проте, останні можуть не повністю покрити ризики, зважаючи на волатильність такого ресурсу. Диверсифікація депозитного портфеля за основними вкладниками та зобов'язань за основними кредиторами дещо пом'якшує ситуацію. Якість ресурсної бази ПАТ «МАРФІН БАНК» задовільна.

Клієнтський кредитний портфель та високоліквідні активи є основними складовими активів. Міжбанківські активні операції, обсяг яких незначний, виконано виключно у національній валюті, кошти надано за операціями репо.

У клієнтському кредитному портфелі за строками користування кредитними коштами переважають короткострокові кредити, за цільовим спрямуванням – кредити, надані у поточну діяльність. Іпотечні кредити формують близько шостої частини портфеля, але в портфелі кредитів, наданих фізичним особам, їх питома вага складає майже 37%.

Зважаючи на валютну структуру клієнтських коштів, кредити, надані в іноземній валюті, формують майже 52% обсягу клієнтського кредитного портфеля, а в портфелі кредитів, наданих фізичним особам, їх питома вага перевищує 77%. Відсутність валютних надходжень у окремих позичальників підвищує чутливість Банку до валютного та кредитного ризиків.

Незважаючи на те, що Банк кредитує переважно корпоративних клієнтів, клієнтський кредитний портфель диверсифікований за основними позичальниками. Разом з тим, концентрація відносно основного капіталу, яка виникла станом на початок II кварталу 2015 року внаслідок погіршення якості активів, що чинило тиск на капітал, змінюється залежно від зміни обсягу та структури регулятивного капіталу.

Реалізація валютного та кредитного ризиків на тлі збереження складної ситуації у реальному секторі економіки відобразилася в погіршенні якості активів Банку. Працівниками юридичної служби проводиться робота щодо примусового стягнення проблемної заборгованості. Кредити окремих позичальників було погашено позичальниками та/або поручителями, а також шляхом прийняття Банком у власність майна, що виступало забезпеченням за кредитом. Разом з тим, мало місце списання проблемної заборгованості.

Незважаючи на вжиті заходи, прострочена заборгованість станом на початок IV кварталу поточного року формувала понад 26% клієнтського кредитного портфеля. При цьому, загальний обсяг 10 класу заборгованості юридичних осіб та 5 класу заборгованості фізичних осіб перевищував половину кредитного портфеля клієнтів, що свідчить про наявність потенційно проблемної заборгованості. На підтвердження останнього свідчить те, що за оцінкою Банку, проблемна заборгованість суттєво перевищує прострочену.

Окремо слід зауважити, що певною мірою погіршення якості кредитного портфеля зумовлено відновленням в обліку раніше списаної безнадійної до повернення заборгованості.

Щомісяця Банк здійснює розрахунок кредитного ризику за активами відповідно до вимог, визначених внутрішніми нормативними документами. На покриття збитків від зменшення корисності активів Банк формує резерви. Рівень резервування кредитного портфеля перевищує 27%, прострочена заборгованість за кредитами покривається сформованими резервами в повному обсязі.

Портфель цінних паперів переважно сформовано борговими цінними паперами, що емітуються НБУ, та ОВДП, які можуть забезпечити додаткову ліквідність у разі необхідності.

Високоліквідні активи формують більше 40% активів. На кореспондентському рахунку в НБУ підтримуються кошти в обсязі, необхідному для поточного обслуговування клієнтів та виконання власних зобов'язань. Кошти на НОСТРО рахунках розміщено переважно в банках-резидентах. Значення показника швидкої ліквідності, який характеризує здатність розраховуватись за поточними зобов'язаннями, прийнятне, показники ліквідності перевищують установлені значення НБУ. Разом з тим, від'ємне значення невідповідності активів та пасивів за строком до 1 року перевищило 16%. Від'ємне значення невідповідності на вимогу за поточної структури зобов'язань Банку є фактором тиску на ліквідність фінансової установи.

Якість активів ПАТ «МАРФІН БАНК» – задовільна, понад 30% валюти балансу формують неробочі активи, серед яких майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя, необоротні активи, утримувані для продажу, та інвестиційна нерухомість. Зважаючи на ризики, які приймає Банк в поточних економічних умовах, не виключено погіршення якості активів. Ситуація пом'якшується незначним обсягом операцій з пов'язаними з Банком особами.

Адміністративні витрати відносно валових доходів протягом аналізованого періоду були значними. Суттєвий позитивний вплив на обсяг чистого операційного доходу від основної діяльності у 2015 та 2016 роках мали валютно-курсові коливання, проте ефективність діяльності була невисокою. Суттєвий обсяг відрахувань на формування резервів для відшкодування можливих втрат від активних операцій у 2015 році (формували майже 35% витрат) зумовив від'ємне значення фінансового результату. Значно менший обсяг відрахувань на формування резервів у минулому році (формували близько 12% витрат) забезпечив позитивний фінансовий результат.

За підсумками 9 місяців 2017 року, у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року, обсяг чистого операційного доходу від основної діяльності зріс майже на 8%. Натомість, обсяг загальних адміністративних витрат зріс майже на 13%. Ефективність діяльності була невисокою. Разом з тим, значення фінансового результату є позитивним.

Рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) ПАТ «МАРФІН БАНК» враховує показники капіталізації, структуру та якість ресурсної бази, якість активів та показники ліквідності й ефективність діяльності установи. Основні показники, що характеризують власну платоспроможність установи, наразі перебувають на задовільному рівні. На своєчасність повернення депозитних вкладів надалі значно впливатиме політика Банку щодо проведення активних та пасивних операцій, загальний стан фінансового ринку, операційне середовище, правове поле, а також загальна ситуація в економіці. Наразі операційне середовище залишається складним.

ПАТ «МАРФІН БАНК» має запас міцності за переважною більшістю економічних нормативів НБУ. Разом з тим, мало місце порушення нормативу мінімального розміру регулятивного капіталу, достатності (адекватності) регулятивного капіталу та нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента. Разом з тим, дотримання Банком відповідних обмежень, встановлених регулятором, дозволило останньому не застосовувати санкції до ПАТ «МАРФІН БАНК» за їх порушення. З метою виправлення ситуації, ПАТ «МАРФІН БАНК» було вжито низку заходів, що дозволило наростити обсяг капіталу та, відповідно, усунути порушення окремих нормативів. Наразі Банк порушує норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента. Правлінням НБУ погоджено План заходів щодо приведення діяльності банку у відповідність до вимог законодавства та нормативно-правових актів Національного банку України. Банк вживає заходів відповідно до Плану.

Враховуючи збереження складної економічної ситуації та часті зміни вимог банківського законодавства, контроль за ризиками є актуальним для Банку. ПАТ «МАРФІН БАНК» притаманні спільні ризики для банківської системи. Разом з тим, уразливість банківської установи до окремих ризиків розцінюється на індивідуальній основі, виходячи із моделі внутрішньої організації, активності Банку на окремих ринках, управління активними та пасивними операціями, а також якості вкладень і стабільності пасивної бази. Наразі Банк має підвищену чутливість до кредитного й валютного ризиків, а також до ризику ліквідності. Чутливість до інших індивідуальних ризиків є помірною або низькою.

Стратегія розвитку ПАТ «МАРФІН БАНК» на 2017–2019 рр. передбачає врегулювання проблемного кредитного портфеля, реалізацію непрофільних активів, у т. ч. стягнутих у рахунок погашення простроченої заборгованості за кредитами, мінімізацію впливу валютних ризиків; стабільне та збалансоване зростання обсягів ресурсної бази й кредитних операцій, зростання прибутковості; якісне обслуговування клієнтів, розвиток ІТ-технологій. У зв'язку зі зміною основного акціонера передбачається проведення ребрендингу Банку.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг ПАТ «МАРФІН БАНК» підтверджено на рівні uaA, прогноз «стабільний». Рейтинг надійності банківських вкладів (депозитів) підтверджено на рівні «5».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

**Начальник відділу рейтингів банківських
установ**

Г. П. Винник

Додатки

Дані балансу ПАТ «МАРФІН БАНК», млн. грн.

Показник	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	01.04.17	01.07.17	01.10.17
Активи								
Готівкові кошти, банківські метали та залишки в НБУ	229,11	268,63	250,12	170,91	261,04	347,18	309,08	306,07
Казначейські та інші цінні папери (НБУ)	344,74	357,17	107,53	578,33	928,26	694,27	617,98	710,77
Кошти в інших банках	1383,19	263,23	303,81	507,34	512,05	538,79	652,76	648,16
Кредити клієнтам	2211,60	1547,40	1731,15	1622,37	1760,84	1724,75	1612,34	1739,42
Цінні папери	10,84	3,47	3,47	3,47	3,47	3,47	3,47	3,47
Довгострокові вкладення	174,03	160,25	158,10	302,82	276,37	274,07	364,11	426,74
Нараховані доходи	117,65	99,12	95,53	122,61	148,84	145,19	111,20	104,24
Резерви	-528,02	-350,11	-230,80	-271,79	-515,84	-536,37	-510,37	-503,24
Інші активи	182,92	181,67	188,19	146,08	163,71	152,89	152,57	110,61
Разом активів	4126,06	2530,84	2607,10	3182,14	3538,75	3344,25	3313,15	3546,23
Зобов'язання								
Заборгованість перед НБУ	3,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти банків	1015,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,54	19,97
Кошти бюджету та позабюджетних фондів	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,00
Кошти суб'єктів господарювання	1030,63	710,91	942,02	1482,52	1581,70	1441,52	1263,51	1375,15
Кошти фізичних осіб	1377,88	1133,75	963,97	1101,73	1387,60	1406,24	1462,46	1544,15
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Боргові цінні папери	0,00	0,00	0,00	19,18	20,00	18,05	26,90	29,25
Субординований борг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	56,11	57,02
Нараховані витрати	25,64	13,90	10,65	7,50	11,36	13,12	12,58	15,13
Інші зобов'язання	49,20	45,77	159,29	130,18	125,71	63,74	73,99	76,81
Разом зобов'язань	3501,89	1904,34	2075,94	2741,10	3126,38	2942,67	2896,19	3117,49
Власний капітал								
Сплачений статутний капітал	435,00	435,00	435,00	435,00	435,00	435,00	435,00	435,00
Загальні резерви, емісійні різниці та інші фонди банку	160,44	161,59	162,59	162,59	151,13	151,13	151,13	151,13
Результат минулих років	0,00	0,00	0,00	-112,82	-258,73	-263,56	-251,68	-251,12
Результати переоцінки	27,58	28,90	46,39	77,37	61,53	66,29	46,65	48,92
Фінансовий результат поточного року	1,15	1,00	-112,82	-121,11	23,44	12,72	35,86	44,81
Разом власного капіталу	624,17	626,50	531,17	441,04	412,36	401,59	416,96	428,74

Дані звіту про фінансові результати ПАТ «МАРФІН БАНК», млн. грн.

Показник	01.01.13	01.01.14	01.01.15	01.01.16	01.01.17	01.04.17	01.07.17	01.10.17
Доходи								
Процентні доходи	390,66	265,19	202,90	255,13	256,64	73,13	137,82	202,40
Комісійні доходи	102,91	94,57	98,80	120,61	126,52	34,87	70,38	109,21
Результат від торговельних операцій	16,05	9,13	67,07	59,32	84,37	2,70	-6,39	6,92
Інші операційні доходи	4,14	2,76	-19,34	14,45	10,01	1,59	29,85	31,29
Інші доходи	2,60	0,45	4,86	21,33	5,21	0,17	0,59	0,79
Повернення списаних активів	0,52	7,10	14,71	29,42	16,72	4,27	7,64	19,28
Всього доходи	516,89	379,21	369,00	500,26	499,47	116,72	239,89	369,88
Витрати								
Процентні витрати	186,07	158,48	114,34	155,95	174,02	39,09	72,96	104,53
Комісійні витрати	13,94	14,64	21,33	23,28	29,42	8,28	15,79	24,10
Інші операційні витрати	50,83	47,26	45,05	58,87	47,47	13,66	39,10	55,97
Загальні адміністративні витрати	211,83	175,70	160,24	174,48	166,22	42,54	89,01	136,06
Відрахування в резерви	50,11	-15,57	163,40	217,32	58,24	0,43	-15,52	-5,62
Податок на прибуток	2,96	-2,31	-22,55	-8,53	0,67	0,00	2,70	10,03
Всього витрати	515,74	378,21	481,82	621,37	476,03	103,99	204,03	325,07
Фінансовий результат	1,15	1,00	-112,82	-121,11	23,44	12,72	35,86	44,81